

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Lazaro Artola Carrillo Laxo

*Irun, Gipuzkoa
(1937)*

Aurkibidea

Biografia

Katea auzoko Otxoenea baserrian jaioa. Aita bertakoa zen eta ama Ibarla auzokoa. Lau anaitan bigarrena, sei urterekin hasi zen auzoko eskolan, baina segituan ardiak zaintzera bidali zuten amonaren baserrira. Hamar urterekin bueltatu zen eskolara, eta maisuak mutikoak ikasteko balio zuela esanda, Floresera bidali zuten (San Francisco de Asis ikastetxea). Arabara ere joan zen hiru udatan, behizain, erdara ikastera. Aduanako bulego batean hasi zen lanean; 1972an aduana agente titulua atera ondoren, bere kontura jarri zen. Irungo Usategieta baserriko [Mari Carmen Tolosa](#)rekin ezkondu zen, eta lau seme-alaba izan zituzten. Meaka dantza taldeko kideak izan dira biak.

Zintak

IRN-032

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-07-14
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

IRN-033

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-07-14
- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Ventas edo Katea auzoa

- **Erref:** IRN-032/002
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:00:58. **Bukatu:** 00:03:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ventas auzoaren izena nondik datorren azaltzen du. Katea izenaren jatorria. Larrearen tabernan izaten zen bilera. Sei urterekin hasi zen auzoko eskolan, baina laster Ibarlara bidali zuten artzain, amonaren etxera. Hamarrekin bueltatu zen etxera.

2. Otxoenea baserrian jaioa

- **Erref:** IRN-032/003
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:03:30. **Bukatu:** 00:07:11

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Atautxia. Aita-eta non bizi izan ziren, Otxoenea baserria erosi aurretik. Maiorazgoa zen berez, baina anaiari eman zioten. Bi bizitza ziren. Lau senide ziren, mutilak.

3. Irungo Flores ikastetxea

- **Erref:** IRN-032/004
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:07:11. **Bukatu:** 00:10:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Lanbideak

Laburpena:

Hamar urterekin bueltatu zen eskolara, eta Irungo San Francisco de Asis ikastetxera bidali zuten gero, Flores bezala ezagunagoa. Amari ikasteko balio zuela esan zion maisuak. Hilario Paladis agentzian hasi zen lanean, Irunen; Aduanako bulegoak ziren.

4. Aduanako agente lana I

- **Erref:** IRN-032/007
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:18:51. **Bukatu:** 00:20:25

Gaia(k):

- Lanbideak

Laburpena:

Aduanako agente lana nolakoa zen azaltzen du. Bere kontura hasi zen lanean, titulua aterata. Bi langile izan zituen bere kargu, hasieran, eta gero gehiago. Aduana kendu zutenean, indemnizazioetan joan zitzaion irabazitakoa.

5. Aduanako agente lana II

- **Erref:** IRN-032/009

- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:22:24. **Bukatu:** 00:24:14

Gaia(k):

- Lanbideak

Laburpena:

Aduanako agente bezala asko bidaiatzen zuen. Bezero gehienak Euskal Herrian zituen, produktuak eskatzen zituzten enpresaburuak.

6. Amaren familia eta aitarena

- **Erref:** IRN-032/011
- **Iraupena:** 0:04:54. **Hasi:** 00:24:30. **Bukatu:** 00:29:24

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aita Otxoenean jaioa zen, eta ama Ibarlakoa zen. Aitona Zegamakoa zen, eta amona Zeraingoa. Minazuritik esnearekin joaten zen Irungo kalera, oinez. Artzain ibiltzen zen bera, larrean. Eltze txiki bat eramaten zion amonak, otordua egiteko. Aita Arditurriko minetan ibili zen lanean, eta Renfen hasi zen gero. Etxea nola partitu zuten.

7. Arabatik patata ekarri eta saltzen I

- **Erref:** IRN-032/012
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:29:24. **Bukatu:** 00:32:35

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

<p>Irunen eskolan 11 urterekin hasi zen, baina trena debalde zuten eta patata bila joaten ziren anaia eta biak. Arabatik ezkutuan ekarri eta saldu egiten zuten. Abastosen kontrolatuta zegoen patata eta babarruna. Harrapatuz gero, patata kentzen zuten. Donostiako anekdota.</p>

8. Arabatik patata ekarri eta saltzen II

- **Erref:** IRN-032/013
- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 00:32:35. **Bukatu:** 00:36:52

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

40 kilo ekartzen zituzten aldiko, astean hiru bidaia eginez sasoi onenean. Aitak urte osoan baino baino diru gehiago irabazten zuten. Ilarduin (Araia ondoan) egon zen erdara ikasten, hiru udatan, eta handik erosten zuen patata. Nola eramaten zituzten zakuak geltokira. Ogia egiten zuten etxean han.

9. Amonak ogia egiten zuen etxean

- **Erref:** IRN-032/014
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:36:52. **Bukatu:** 00:37:48

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Irunen ez zuten ogirik egiten etxean. Amonak bai, Zeraingoa zelako; artoarekin egiten zuen ogia. Minetako apopiloak izaten zituzten etxean. Taloak.

10. Araban pasatako garaia

- **Erref:** IRN-032/015
- **Iraupena:** 0:03:59. **Hasi:** 00:37:48. **Bukatu:** 00:41:47

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Hiru urtean ibili ziren patatarekin, arazo gabe. Ilarduian hiru urte egin zituen. Hango familiaren kontuak. Eguraldi txarrarekin, behiekin mendira joaten ziren. Patatak erretzen zituzten, eta zigarro faltsuak. Ilarduian inork ez zekien euskaraz; Gasteizen ere ez zen entzuten.

11. Meaka dantza taldekoa

- **Erref:** IRN-032/017
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:42:12. **Bukatu:** 00:45:39

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Emaztea eta biak dantzan aritu dira beti, Ibarlako Meaka dantza taldean. Emaztea nola ezagutu zuen, soldadu zegoela. Gaintxurisketan geratu ziren, eta hantxe ikusi zuen. Oiartzunera joaten ziren bilerara. Umeak koskortu zirenean sartu ziren dantza taldean. Toki askotara joaten ziren.

12. Bileretako dantzak eta ibilerak

- **Erref:** IRN-032/019
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:45:55. **Bukatu:** 00:48:52

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Bileretako dantzak fandangoa eta arin-arina izaten ziren, eta heldutakoak: pasodobleak, tangoak... Altxabar eta Txikierdi. Oiarzungo apaiz batek ez zuen uzten helduta dantza egiten, baina, hala ere, asko geratzen ziren haurdun. Bileran sagarrak saltzen ibilia da umetan.

13. Etxean, lana eta diziplina umetatik

- **Erref:** IRN-032/020
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:48:52. **Bukatu:** 00:52:33

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Anaiaren bataio egunean, beste anaia eta bera gaztaina bila joan ziren. Ez zekiten ama esperoan zegoenik ere. Ez zuten galdetzen. Diziplina handia zen etxean. Gaiztakeria eginez gero, artajorrara bidaltzen zuten. Ama gogorragoa zen aita baino.

14. Kateako eskola

- **Erref:** IRN-032/022
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:52:41. **Bukatu:** 00:54:05

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Politika » Politika eta Franco
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Kateako eskola publikoko maisuak makila ekarrarazten zien, eta norberari jo. Eskua altxatuta "Viva España" kantatzen zuten. Denak euskaldunak ziren, eta ezagunak. Asko handitu da auzoa.

15. Katea auzoan desagertutako baserriak

- **Erref:** IRN-032/024
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:54:59. **Bukatu:** 00:57:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Auzoan desagertutako baserriak. Aranibarreko poligonoa egiteko bi baserri bota zituzten. Al Campo egiteko ere bota zuten bat, Paretazar. Industrialdeak egiteko, Lapitzeko errota, Lekunberri, Ugaldeko errota... desagertutako hainbat aipatzen ditu.

16. Etorkinekin, auzoa aldatzen hasi zen

- **Erref:** IRN-032/025
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:57:09. **Bukatu:** 01:00:00

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrialak

Laburpena:

Katea auzoa nola erdaldundu zen. Etorkinak. "Campamento Tipula". Extremadurakoak ziren gehienak. Etxe merkeak egin zituzten. Haiekin ikasi zuten tomatea eta tipula gordinik jaten. Andaluzak. Renfeko langileak.

17. Meaka dantza taldea II

- **Erref:** IRN-032/027
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:00:11. **Bukatu:** 01:01:37

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Meaka dantza taldeko kontuak. Astean bitan entseatzen zuten. Iparraldean ibiltzen ziren asko, Katalunian eta Espainian ere bai. Beraiek ez ziren oso urrutira joaten, baina taldeko besteak bai.

18. Urik ez baserrian, argia bai

- **Erref:** IRN-032/029
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:01:49. **Bukatu:** 01:03:41

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Baserrian bazuten argia eta ura iturritik ekartzen zuten. Argia 120 zen, eta haizea zenean argi gabe geratzen ziren. Autopista egindakoan bota zituzten baserriak aipatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com